

Aleksandra Majkòwskô

Pòwiôstczi ò kùńszce

Dzél 1. Krasner i Pollock na jednym òbrazu

Przecygającë do nowégò dodomù w Springs na Long Island Lee Krasner i Jackson Pollock czëlë, że to prawie mdze pòczątk jich nowégò zëcò. Nowi bùdink miôt stwòrzëc Jacksonowi warënczi do biôtczi z jegò alkòhòlową chòroscą. Tego prawie chciała Lee – miec zdrowégò chłopa. Mùszòt sã rozestac ze swòją ùkòchóną whisky. Dopierze tedë bãdą mòglë zëc tak jak czedës – bez trzòskù, sztridów i szkalingów. W nowi chëczë bãdą tańcowac do padniãcò, kòchac sã, a pózni kòrbic ò zëcym i kùńszce.

Wkół bùdinkù bët pëszny ògard, w jaczim rosło wiele drzew i krzów. Krótkò stojąta stodoła. Jackson dorazu przerobił jã na swòjã warkòwniã. Brëkòwòt wiele rëmù do swòjich wiòlgòfòrmatowëch kòmpòzycjów. Lee malowała na przãtrze. Bëto tam mało placu, ale i tak redowała sã, że mòże sã zamknac i chòc na sztót stac sã niezaniòleżną artistką, wòlną òd taksowaniò przez Jacksona. Bët òn dlò ni nié leno chłopã, ale téz méstrã i mentorã. W nowi chëczë nie pòzwòłała mù wchadac do swòji warkòwni. Òd zòczątkù so ùdbała, że nie wpùscy gò do swòjégò rëmù bez chùtczësi zòpòwiedzë. Òn sã na to zgòdzył, bò téz całima dniama malowòt w stodole swòje ekspresyjné kòmpòzycje.

To bëtë dobré dnië. Òbëdwië warkòwnie wëfùlowalë sã wòniama terpentinë i farwë, a zdzinãła pòcha alkòhòlu. Jackson òprzestòł pic. Nad abstinencją robił tak samò drãgò jak nad òbrazama. W wòlnym czasie wespòł warzëlë, szpacérowelë, a tej-sej nawetka sa-

dzëlë kwiatë w krutopach, zëbë jich ògard stòwòt sã tak farwny jak jich zëcé w Springs. Lee czasama rojiła ò dzeckù. Nie bëła doch jaż tak stòrò. Miała 35 lat. Mòglabë jesz ùrodzëc i wëchòwac córkã abò sëna. Chùtkò równak òbùdzëta sã z tegò snu i jak bumerang wròcałë wspòminczi chwil w tëchtam latach, czedë Jackson bët całima dniama ùzarti i zamikòt sã w se tidzeniama.

– A zelë ùszłota wrócy, a z nią te wszëtczë kòmùdné dnië? – czãsto mësłała Lee, ale chùtkò ùcekała òd wspòminaniò, bò miała strach, że je przëwòtò i sã stóną jawernotą. Jednégo dnia Jackson pòłòził na pòdłogã wiòldzë płótno i pòd cëskã stolemny ùtwòrczi energie zaczął je pòlewac farwą. Ùziwòt pãzla, ale nie malowòt, leno chlastòt farwą pò całi wiéchrzëznie. Pòzwòt to techniką drippingù (kapaniò). Pòwstòwałë niespòdzëwóné wiefarwné sztòftë. Linie ùsadzëlë harmònijné ùłożënczi, a do tegò pasowné farwë twòrzëlë dynamikã òbrazu. Swòje dokazë pòkòzòt jich drësze Peggy Guggenheim, chtërna bëła bògatą kòlekcjonerką kùńsztu i spònsorką Pollocka. Òd wiele lat płacëła Jacksonowi zachtné sztípéndium. Pòwiesëła nowé òbrazë w swòji galerii Art of This Century i malarsci swiat chùtkò rozlubił sã w nowim stylu artistë. Pòkòchała tã ekspresjã téz Lee. Òbëdwòje do czësta zagłãbilë sã w drippingù. Z czasã do jich zëcégò wrócył alkòhòl. Czej Jackson pił whisky, zdòwało mù sã, że je lepszym malarzã. Bez ògrańczeniów. Taczi wòlny i let-

Lee Krasner *Bald Eagle* (1955). Jeden z barži znónëch kòlážów artistczì. Na òbrazu je widzec sztòtt, co przëbòcziwò òrzła, chtërnégò skrzydła sã rozdztarté na czile sztëczków. Na òbrazu sã dzëlëczy zniszczonëch òbrazów Jacksona Pollocka.

Òdjimk zrobiony òbczas wëstòwkù: „Sztòtt wòlnotë. Midzënòrodnò abstrakcjò pò 1945 r.” w Museum Barberini w Pòczdamie

czy... Tej pãzel sòm, bez jegò ingerencji, kłòdt farwã na płótno.

Z dnia na dzëń farwë zmieniwałë sã w szaroscë. Jackson wiele pił i zawzãto twòrził. Tej-sej, czej òbròz bët wedle niegò nié dosc bëlny, rozdztótt płótna na sztëczczì i zniechãcony zasëpiòtt spiti na pòdłodze. Lee stojã kòl niegò wiërno. Òkriwãła gò dekã, pòd głowã kładła mù pòdëszkã, a pózni zbierãła z pòdłòdzi dzëlëczy pòniszczonëch òbrazów. Ale jich nie wërzucãła. Nié! Zbierãła do swòji warkòwni i parłãczëła je z jinszima elementama. Ùsadywa kòlãze.

Na płótnach klejiã dzële swòjich farwnëch kartonów i rzeszëła je ze skrówkama òbrazów chłòpa. Pòwstòwãłë harmònijné kòmpòzycje. Na taczi òrt mòglë bëc razã, òkòma se, ale nié w pòspòlnym łòżkù, a na płótnie.

Jackson Pollock (1912-1956) – amérikański malòrz, przedstòwca abstrakcyjnegò ekspresjonizmù.

Lee Krasner (1908-1984) – amérikańskò malòrka, przedstòwczka abstrakcyjnegò ekspresjonizmù.